

Construint un Futur Igualitari: Les Claus de la Coeducació

En l'àmbit educatiu, l'aparent absència de discriminació entre nenes i nens una mirada crítica. Encara que a simple vista no es percebin diferències, en examinar de prop la realitat educativa i els valors transmesos, sorgeixen comportaments sexistes i androcèntrics que, de vegades, estan tan arrelats que passen desapercibuts. És essencial adoptar mesures a través de la pràctica educativa per orientar, conscienciar i formar l'alumnat en valors d'igualtat, respecte i no-violència, amb l'objectiu de prevenir i erradicar la violència contra les dones.

La coeducació es presenta com un procés intencionat que impulsa el desenvolupament de nenes i nens, reconeixent l'existència de dos sexes diferents per aconseguir un creixement personal i una construcció social compartida. Ha d'assegurar que ningú, a causa del seu gènere, parteixi d'una posició desavantatjosa o enfronti dificultats addicionals per assolir els mateixos objectius. Tot i això, no es limita a

igualar les condicions inicials; busca qüestionar i revisar les pautes sexistes i dominants presents a la societat i institucions educatives mitjançant una intervenció explícita. En conseqüència, implica educar conjuntament nenes i nens sense establir relacions de poder que subordinin un sexe a l'altre, incorporant la igualtat i la història de dones i homes en el procés educatiu.

La coeducació es presenta com una via per construir un entorn educatiu més enriquidor, que reflecteixi la diversitat del món i prepari els individus per a una societat inclusiva. La seva implementació comença amb l'adopció de polítiques i pràctiques inclusives en l'àmbit educatiu, eliminant estereotips de gènere als materials d'ensenyament, promovent la participació equitativa i proporcionant recursos que fomentin l'aprenentatge sense discriminació de gènere. La formació del personal docent, la conscienciació entre els estudiants i la creació d'un entorn que afavoreix-hi la igualtat són passos clau en aquest procés.

La implementació gradual al llarg del temps, abonada per actors clau, és essencial per aconseguir una transició efectiva cap a la coeducació.

La història de la coeducació es remunta als moviments socials del segle XIX que van lluitar per l'educació igualitària entre gèneres. Abans d'aquesta època, l'educació solia impartir-se de manera separada per a nens i nenes amb currículums i expectatives diferents. Durant els anys 60 i 70 del segle XX, la coeducació va emergir com a resposta als moviments feministes i als canvis socials.

Les escoles van adoptar aquest model per abordar les desigualtats de gènere i proporcionar als estudiants una educació més equitativa.

Tot i que la coeducació va ser un gran avenç, avui encara es detecten desigualtats persistents. La representació paritària continua sent una lluita, amb currículums que uniformitzen i espais que diferencien, mantenint una estructura androcèntrica. Les aules, llibres de text i el professorat continuen reforçant estereotips que invisibilitzen les dones i els valors femenins.

Les mesures clau per a una coeducació efectiva inclouen un currículum inclusiu, formació del personal, participació equitativa, recursos i instal·lacions igualitàries i conscienciació. Desenvolupar materials educatius sense estereotips de gènere és fonamental per transformar la transmissió de coneixements i valors. La formació del personal docent és essencial per crear un entorn coeducatiu i igualitari. Promoure la participació activa independentment del gènere, assegurar recursos sense estereotips i crear consciència sobre les diferències de gènere són passos crucials.

En la recerca de la igualtat entre dones i homes, és fonamental implementar estratègies coeducatives que tractin de manera integral les desigualtats arrelades a la societat. Aquestes estratègies no només busquen prevenir la violència de gènere, sinó també promoure un canvi en les mentalitats i les actituds sexistes que perpetuen la desigualtat.

Tot seguit, es presenten algunes d'aquestes estratègies:

- Promoure l'accés igualitari: Garantir que les nenes tinguin accés a la cultura, coneixements, activitats, recursos, jocs i esports en igualtat de condicions que els nens. Això implica enderrocar barreres que limiten les oportunitats basades en el gènere.

- Llenguatge inclusiu: Utilitzar un llenguatge que representi tots dos sexes, evitant la reproducció d'estereotips i contribuint a la visibilització de totes les identitats de gènere.

- Ampliar oportunitats educatives: Proporcionar oportunitats educatives i formatives a totes les persones, sense distinció de gènere, ampliant-ne els horitzons i permetent-los explorar els seus interessos i capacitats.

- Convivència igualitària: Fomentar la convivència entre dones i homes des de la diversitat de les seves històries i contribucions a la humanitat, reconeixent i valorant per igual les experiències de tots dos gèneres.

- Valorar igualment ser home o dona: igualar el valor assignat al fet de ser home o dona, desafiant les jerarquies de gènere preestablertes.

- Educació integral: Educar dones i homes proporcionant-los coneixements que els ajudin a comprendre el món, treballant sobre les seves emocions i sentiments, i estimulants-los perquè reconeguin les necessitats i la importància en la convivència.

- Promoure l'autenticitat: Educar perquè nenes i nens se sentin còmodes sent els que volen ser, sense restriccions imposades per rols de gènere tradicionals.

- Desenvolupament sense condicionaments de gènere: Potenciar el desenvolupament integral de les persones sense condicionar el desenvolupament de les seves capacitats segons el sexe, trencant amb estereotips que limiten les possibilitats individuals.

La prevenció de la violència de gènere esdevé un objectiu central de la coeducació. En bandejar les mentalitats i actituds sexistes, així com les pràctiques discriminatòries, s'asseuen les bases per erradicar conductes que perpetuen i justifiquen la violència de gènere. L'acció des de l'educació no sexista, especialment a l'escola i la família des de la infància, es revela com a mesura més eficaç per prevenir la violència de gènere.

Tot i els avenços normatius que busquen trencar amb l'androcentrisme i la discriminació per raó de sexe, la realitat mostra que la igualtat real entre dones i homes encara no s'ha assolit. La prevenció de la violència de gènere no només implica canvis legals, sinó una transformació profunda en la manera com eduquem i vivim en societat.

Alba Torrelles Serra
Miembro de ANUE

Publicat per: :

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Institut Català
de les Dones**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.

Referències:

Feminario d'Alacant (1987). Elements per a una educació no sexista. Guia didàctica de la coeducació. Brotóns Ripoll, P. (coord.). Editorial Víctor Orença.

López Navajas, A. (2015). Les dones que ens falten. Anàlisi de l'absència de les dones als manuals escolars. Universitat de València, Departament de Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació.

Ministeri d'Igualtat. (2022). Estratègia estatal per combatre les violències masclistes 2022-2025. Publicacions del Ministeri d'Igualtat.

Organització de les Nacions Unides (21 d'octubre de 2015). Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible. https://unctad.org/system/files/official-document/ares70d1_es.pdf

Simón Rodríguez, E. (2010). La igualtat també s'aprèn. Qüestió de coeducació. Narcea.
